

PROGRAM NAUCZANIA PRZEDMIOTU OBOWIĄZKOWEGO
NA WYDZIALE LEKARSKIM I
ROK AKADEMICKI 2017/2018
PRZEWODNIK DYDAKTYCZNY dla STUDENTÓW I ROKU STUDIÓW

1. NAZWA PRZEDMIOTU (modułu) Komunikacja medyczna

2. NAZWA JEDNOSTKI (jednostek) realizującej przedmiot (moduł):

Katedra i Zakład Historii Nauk Medycznych, Wydział Lekarski I

Katedra i Zakład Medycyny Sądowej, Wydział Lekarski I

Zakład Psychologii Klinicznej, Wydział Nauk o Zdrowiu

3. Adres jednostki odpowiedzialnej za dydaktykę:

- Adres: ul. Przybyszewskiego 37A, Poznań
- Tel. /Fax: 61 854 72 42
- Strona www: www.kzhnm.ump.edu.pl
- E-mail: wojtasz88@gmail.com

4. Kierownik jednostki:

dr hab. Anita Magowska, prof. UM

5. Osoba zaliczająca przedmiot w E-indeksie z dostępem do platformy WISUS

- dr hab. Anita Magowska, prof. UM

6. Osoba odpowiedzialna za dydaktykę na Wydziale Lekarskim I z dostępem do platformy WISUS (listy studentów) (koordynator przedmiotu) :

- Nazwisko imię: dr hab. Magowska Anita, prof. UM
- Tel. kontaktowy: 61 854 72 41/2
- Możliwość kontaktu - konsultacje (dni, godz., miejsce): poniedziałek godz. 9.30-10.30, Centrum Kongresowo-Dydaktyczne pok. 1.04
- E-mail: anitamagowska@yahoo.com
- Osoba zastępująca: dr n. med. Michał Owecki
- Kontakt: Tel. 61 854 72 44, E-mail: mkowecki@ump.edu.pl

7. Osoba odpowiedzialna za rezerwację sal:

- Nazwisko imię: inż. Wojtaszek Ewa

- Tel. kontaktowy: 61 854 72 42
- E-mail: wojtasz88@gmail.com

8. Miejsce przedmiotu w programie studiów:

Rok: I

Semestr: II

9. Liczba godzin ogółem :   80   liczba pkt. ECTS: 3

Jednostki uczestniczące w nauczaniu przedmiotu (modułu)	Semestr zimowy/letni liczba godzin			
	W	Ć	Ćwiczenia kategoria	S
Katedra i Zakład Medycyny Sądowej	10			
Katedra i Zakład Historii Nauk Medycznych	20	9		16
Zakład Psychologii Klinicznej	13	5		7
Razem:	43	14		23

10. Tematyka poszczególnych wykładów, ćwiczeń, seminariów

Wykłady - Semestr letni		
	Tematyka wykładów	Imię i nazwisko osoby prowadzącej zajęcia
Wykład 1	Kodeks etyki lekarskiej w aspekcie historycznym	dr n. med. Krzysztof Kordel
Wykład 2	Godność pacjenta	dr n. med. Krzysztof Kordel
Wykład 3	Znaczenie roli lekarza w zespole terapeutycznym	dr n. med. Krzysztof Kordel
Wykład 4	Etyka lekarska wobec postępu technologicznego medycyny	dr n. med. Michał Owecki
Wykład 5	Dylematy etyczne anestezjologa i chirurga	dr n. med. Michał Owecki
Wykład 6	Dylematy etyczne internisty i pediatry	dr n. med. Michał Owecki
Wykład 7	Modele opieki zdrowotnej a modele komunikacji lekarz-pacjent	dr n. med. Marta Czarnecka-Iwańczuk

Wykład 8	Typy i rodzaje komunikacji – jedno i dwu-kierunkowa, werbalna i niewerbalna	dr n. med. Marta Czarnecka-Iwańczuk
Wykład 9	Bariery w komunikacji werbalnej i niewerbalnej	dr n. med. Marta Czarnecka-Iwańczuk
Wykład 10	Podstawowe czynniki nawiązywania i podtrzymywania prawidłowej relacji z pacjentem – podstawowe umiejętności pomagania i kontrakt	dr n. med. Marta Czarnecka-Iwańczuk
Wykład 11	Wielokulturowość jako fenomen społeczny XXI wieku oraz jego znaczenie dla relacji lekarz – pacjent	dr hab. Anita Magowska, prof. UM
Wykład 12	Wielokulturowość i wieloetniczność jako fundament medycyny europejskiej w starożytności i średniowieczu	dr hab. Anita Magowska, prof. UM
Wykład 13	Relacja lekarz – pacjent w świetle rozwoju medycyny od XV do XX wieku	dr hab. Anita Magowska, prof. UM
Wykład 14	Zarys historii medycyny polskiej	dr hab. Anita Magowska, prof. UM

Uwaga: wykłady z deontologii, etyki lekarskiej i historii medycyny trwają 3 jednostki dydaktyczne i kwadrans; wykłady z psychologii klinicznej odbywają się w sali E101 (sala Katedry i Zakładu Psychologii Klinicznej) w Collegium Stomatologicum, ul. Bukowska 70, I piętro, wejście E1

Ćwiczenia - Semestr letni			
	Tematyka ćwiczeń	Osoba odpowiedzialna	SALA
Ćwiczenie 1.	Bioetyka – wyznacznik norm? Co ważniejsze, prawo czy etyka?	dr n. med. Sebastian Kliwicki	2 sale w CBM wg ustaleń Dziekanatu WL I
Ćwiczenie 2.	Trening praktycznych umiejętności komunikacyjnych z wykorzystaniem wiedzy z zakresu wykładów i seminariów	prof. dr hab. Ewa Mojs	E101 / drugą salę rezerwuje Dziekanat WL I w CBM
Ćwiczenie 3.	Historia chirurgii jako praktyki oraz dyscypliny akademickiej	dr hab. Anita Magowska, prof. UM	4 sale wg ustaleń Dziekanatu WL I

Uwaga: ćwiczenia z psychologii klinicznej i historii medycyny trwają 5 jednostek dydaktycznych (godz. 16.00-17.30, 17.45-20.00)

Seminaria - Semestr zimowy/letni			
	Tematyka seminariów	Osoba odpowiedzialna	sala
Seminarium 1	Lekarz – chory. Lekarz wobec początku życia	dr n. med. Sebastian Kliwicki	2 sale wg ustaleń Dziekanatu WL I
Seminarium 2	Eugenika – klonowanie - biotechnologie	dr n. med. Sebastian Kliwicki	j.w.
Seminarium 3	Specyfika komunikacji z tzw. pacjentem trudnym; typy pacjenta trudnego – agresywny, roszczeniowy, uwodzący, obojętny, zestresowany, spóźniający się, niehigieniczny	dr n. med. Marta Czarnecka- Iwańczuk	E101 ; pozostałe 3 sale rezerwuje Dziekanat WL I w CBM
Seminarium 4	Specyfika kontaktu z pacjentem w wieku starszym, z dzieckiem, nastolatkiem, kobietą w ciąży, z rodziną pacjenta	dr n. med. Marta Czarnecka- Iwańczuk	j.w.
Seminarium 5	Specyfika komunikacji z pacjentem chorym terminalnie Specyfika komunikacji z pacjentem chorym psychicznie	dr n. med. Marta Czarnecka- Iwańczuk	j.w.
Seminarium 6	Dawne epidemie i sposoby ich zwalczania jako podstawy współczesnych systemów opieki zdrowotnej	dr hab. Anita Magowska prof. UM	2 sale wg ustaleń Dziekanatu WL I
Seminarium 7	Osiągnięcia medycyny w XX wieku i ich uwarunkowania naukowe, polityczne, ekonomiczne i społeczne	dr hab. Anita Magowska prof. UM	j.w.
Seminarium 8	Neurofizjologiczne podstawy komunikacji w świetle historii psychiatrii i neurologii	dr n. med. Michał Owecki	j.w.

REGULAMIN ZAJĘĆ:

§ 1

1. Zajęcia w ramach modułu są prowadzone w oparciu o Regulamin Studiów Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu oraz niniejszy regulamin.

§ 2

1. Uczestnictwo w zajęciach jest obowiązkowe.
2. Student nie może zmieniać grupy bez zgody Dziekana WL I.
3. W uzasadnionych przypadkach nieobecności, pod warunkiem uznania nieobecności przez prowadzącego za usprawiedliwioną, prowadzący może wskazać sposób odpracowania tych godzin.
4. Student jest zobowiązany do aktywnego uczestnictwa w analizie przypadków na zajęciach z etyki lekarskiej.
5. Student zobowiązany jest do przygotowywania się na zajęcia z psychologii klinicznej, w szczególności do czytania literatury obowiązującej na danych zajęciach. Zakres koniecznego przygotowania na kolejne zajęcia ustalany jest każdorazowo przez prowadzącego, podobnie jak forma weryfikacji realizacji tego obowiązku.
6. Student jest zobowiązany do opracowania na zajęcia z historii medycyny jednego zagadnienia z listy udostępnionej w systemie WISUS i opracowania go w formie pracy pisemnej (ok 6.000 znaków komputerowych) lub prezentacji PowerPoint (20-25 slajdów). Student jest zobowiązany do złożenia oświadczenia, że praca ta nie narusza niczyich praw autorskich.

§ 3

1. Zaliczenie modułu odbywa się na podstawie: a) zaliczenia analizy przypadku na zajęciach z etyki lekarskiej, b) zaliczenia pracy przygotowanej na ćwiczenia lub seminarium z historii medycyny, c) uzyskania pozytywnego wyniku z testu końcowego, zawierającego pytania z odpowiedziami jednokrotnego wyboru, w tym: 5 pytań z deontologii, 5 pytań z etyki lekarskiej, 10 pytań z psychologii klinicznej i 10 pytań z historii medycyny. Zagadnienia do nauczenia z poszczególnych przedmiotów będą dostępne w systemie WISUS, nie są one jednak równoważne z pytaniami na zaliczenie przedmiotu.
2. Warunkiem koniecznym aby uzyskać zaliczenie przedmiotu jest obecność na zajęciach. O możliwości odpracowania ponadwymiarowych nieobecności na wniosek studenta za pośrednictwem kierownika Katedry i Zakładu decyduje Dziekan ds. Studenckich.
3. W przypadku nie spełnienia warunków wymienionych w § 2 student może nie otrzymać zaliczenia modułu.

PROGRAM ZAJĘĆ:

Deontologia:

Wykłady przedstawiają Kodeks etyki lekarskiej w ujęciu historycznym, problematykę godności pacjenta, a także znaczenie roli lekarza w zespole terapeutycznym.

Etyka lekarska:

Wykłady skupiają się na zasobie pojęć właściwych etyce lekarskiej, oraz dylematach etycznych lekarzy różnych specjalności. Ćwiczenia i seminarium umożliwiają studentom dyskusję i analizę przypadków występujących w praktyce lekarskiej.

Psychologia kliniczna:

1. Modele opieki zdrowotnej a modele relacji lekarz-pacjent

2. Typy i rodzaje komunikacji – komunikacja jedno- i dwukierunkowa, werbalna i niewerbalna
3. Bariery w komunikacji werbalnej i niewerbalnej.
4. Podstawowe czynniki nawiązywania i podtrzymywania prawidłowej relacji z pacjentem – podstawowe umiejętności pomagania i kontrakt.
5. Tzw. „trudni pacjenci” – pacjent roszczeniowy, agresywny, uwodzący, zestresowany, obojętny, spóźniający się, niehigieniczny.
6. Komunikacja z pacjentem i jego rodziną – pacjent dziecko, pacjent nastolatek, pacjent „senior”, kobieta w ciąży.
7. Komunikacja z pacjentem chorym terminalnie oraz z pacjentem cierpiącym na zaburzenia psychiczne.
8. Trening praktycznych umiejętności komunikacji.

Historia medycyny:

Wykłady przedstawiają ogólny zarys problematyki wielokulturowości oraz jej historyczne związki z medycyną, a także proces kształtowania się medycyny naukowej w aspekcie relacji lekarz – pacjent i pewną wiedzę o historii medycyny polskiej. Ćwiczenia są interaktywne i poświęcone historii chirurgii. Na seminariach są omawiane wybrane problemy historii epidemiologii oraz osiągnięcia medycyny w XX wieku, a także wybrane (związane z tematyką modułu) zagadnienia historii neurologii i psychiatrii. Formą aktywności studentów są opracowywane przez nich prezentacje PowerPoint.

PROGRAM NAUCZANIA:

Wymagania wstępne: wiedza odpowiednia dla I roku studiów lekarskich.

Przygotowanie do zajęć: lektury wskazane w sylabusie, notatki z wykładów będą pomocne na seminariach i ćwiczeniach. Historia medycyny – opracowanie wybranego zagadnienia. Psychologia – wykonanie zadań domowych.

Wymagania końcowe:

Deontologia – ogólna wiedza o Kodeksie etyki lekarskiej, godności pacjenta i roli lekarza w zespole terapeutycznym, potwierdzone zdaniem końcowym testem zaliczeniowym.

Etyka - ogólna wiedza o praktycznych aspektach etyki lekarskiej, potwierdzona udziałem w scenie sytuacyjnej lub dyskusji oraz zdaniem testem zaliczeniowym.

Historia medycyny –ogólna wiedza z zakresu historii medycyny, potwierdzona samodzielnie wykonanym opracowaniem wybranego zagadnienia oraz zdaniem końcowym testem zaliczeniowym.

Psychologia kliniczna – wiedza i umiejętności pozwalające na prawidłowe komunikowanie z pacjentem, potwierdzone zdaniem końcowym testem zaliczeniowym.

11. Kryteria zaliczenia przedmiotu: zaliczenie, egzamin teoretyczny i praktyczny

Zaliczenie – kryterium zaliczenia to 60% prawidłowych odpowiedzi.

Deontologia: 5 pytań w teście końcowym.

Etyka lekarska: 5 pytań w teście końcowym.

Psychologia kliniczna: test wiedzy z zakresu wykładów, seminariów i ćwiczeń – 10 pytań.

Historia medycyny: 10 pytań w teście końcowym.

Egzamin teoretyczny – kryterium zaliczenia: forma egzaminu (ustny, pisemny, testowy)

Egzamin praktyczny – kryterium zaliczenia:

12. Literatura:

Zalecana literatura:

Deontologia i etyka lekarska:

1. Brzeziński T., Etyka lekarska. PZWL, Warszawa 2015.
2. Halasz J., Basińska K. (red.), Etyka w medycynie wczoraj i dziś. IMPULS, Kraków 2013.

Psychologia kliniczna:

1. Mojs E., Stelcer B., Skommer M. (red.) Elementy psychologii ogólnej i klinicznej, Wydawnictwo UMP, Poznań 2011,
2. Gordon T., Pacjent jako partner, Instytut Wydawniczy PAX, 1999
3. Brammer W.: Kontakty służące pomaganiu. Wyd PTP. Warszawa 1983,
4. Barański J., Waszyński E., Steciwko A. (red.), Komunikowanie się lekarza z pacjentem, Astrum, Wrocław 2000
5. Hebanowski M., Kliszcz J., Trzeciak B., Poradnik komunikowania się lekarza z pacjentem PZWL, Warszawa, 1999.
6. Mayerscough P., Ford M., Jak rozmawiać z pacjentem, GWP, Gdańsk, 2001

Historia medycyny:

1. Gajda Z., Do historii medycyny wprowadzenie. WAM, Kraków 2011.
2. Skalski J., Medycyna w Polsce od czasów najdawniejszych do upadku I Rzeczypospolitej. Zarys. PZWL, Warszawa 2015.
3. Lyons A.S. et al., Ilustrowana historia medycyny. Penta, Warszawa 1996.

13. Studenckie koła naukowe

1. Opiekun koła: dr Sebastian Kliwicki

Tematyka: Koło Naukowe Historii i Filozofii Medycyny (problematyka historii i filozofii medycyny, w tym historii seksuologii)

Miejsce spotkań: Centrum Kongresowo-Dydaktyczne, parter, pok. 1.04

2. Opiekun koła: prof. dr hab. Ewa Mojs

Tematyka: Koło Naukowe Psychologii Klinicznej i Seksuologii

Miejsce spotkań: Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej

3. Opiekunowie koła: dr Wojciech Strzelecki, mgr Maria Skommer

Tematyka: Koło Naukowe Medycyny Psychosomatycznej

Miejsce spotkań: Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej

14. SYLABUS (proszę wypełnić wszystkie pola w tabeli)

 WYDZIAŁ LEKARSKI I						
Nazwa kierunku	Lekarski	Poziom i tryb studiów	jednolite studia magisterskie	stacjonarne		
Nazwa przedmiotu	Komunikacja medyczna	Punkty ECTS	3			
Jednostka realizująca, wydział	Katedra i Zakład Medycyny Sądowej, Wydział Lekarski I Katedra i Zakład Historii Nauk Medycznych, Wydział Lekarski I Zakład Psychologii Klinicznej, Wydział Nauk o Zdrowiu					
Koordynator modułu	dr hab. Anita Magowska prof. UM	Osoba zaliczająca	dr hab. Anita Magowska prof. UM			
Rodzaj przedmiotu	Obowiązkowy	Semestr letni	Rodzaj zajęć i liczba godzin	Wykłady 43	Seminaria 14	Ćwiczenia 23
Obszar nauczania	Nauki społeczne i behawioralne					
Cel kształcenia	Deontologia – Przekazanie wiedzy o Kodeksie etyki lekarskiej, godności pacjenta i roli lekarza w zespole terapeutycznym. Etyka lekarska - Dostarczenie wiedzy o problemach etycznych występujących w praktyce klinicznej i postawach lekarzy wobec nich oraz racjonalizacji ich rozwiązań w oparciu o kazuistykę. Psychologia kliniczna - Poznanie i nauczenie teorii i metod skutecznej komunikacji. Historia medycyny - Przekazanie pamięci historycznej zawodu lekarskiego oraz wiedzy o ewolucji medycyny na przestrzeni dziejów oraz współczesnych tego następstwach, a także o medycznych implikacjach wielokulturowości.					
Treści programowe	Wykłady: Deontologia 1. Tradycje etyki lekarskiej i ich kodyfikacji. 2-3. Wybrane zagadnienia deontologii. Etyka 1. Wprowadzenie do etyki lekarskiej. 2. Dylematy etyczne anestezjologa i chirurga oraz ich racjonalizacja. 3. Dylematy etyczne internisty i pediatry oraz ich racjonalizacja. Psychologia kliniczna 1. Modele opieki zdrowotnej a modele relacji lekarz-pacjent 2. Typy i rodzaje komunikacji – komunikacja jedno- i dwukierunkowa, werbalna i niewerbalna 3. Bariery w komunikacji werbalnej i niewerbalnej. 4. Podstawowe czynniki nawiązywania i podtrzymywania prawidłowej relacji z pacjentem – podstawowe umiejętności pomagania i kontrakt. Historia medycyny 1. Wielokulturowość jako fenomen społeczny XIX wieku i jego wpływ na relacje lekarz-pacjent.					

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Wielokulturowość i wieloetniczność jako podstawa rozwoju medycyny europejskiej w starożytności i średniowieczu. 3. Relacja lekarz – pacjent w świetle rozwoju medycyny od XV do XX wieku. 4. Historia medycyny polskiej. <p>Seminaria</p> <p>Etyka</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lekarz – chory; lekarz wobec początku życia. 2. Eugenika - klonowanie <p>Psychologia kliniczna</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Komunikacja i problemy relacyjne z tzw. „trudnym pacjentem”. 2. Komunikacja z pacjentem i jego rodziną – pacjent dziecko, nastolatek, pacjent „senior”, ciężarna. 3. Komunikacja z pacjentem chorym terminalnie oraz z pacjentem cierpiącym na zaburzenia psychiczne. <p>Historia medycyny</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dawne epidemie i sposoby ich zwalczania jako podstawy współczesnych systemów opieki zdrowotnej. 2. Osiągnięcia medycyny w XX wieku. 3. Neurofizjologiczne podstawy komunikacji w świetle historii neurologii i psychiatrii. <p>Ćwiczenia</p> <p>Etyka</p> <p>Bioetyka – wyznacznik norm? Co ważniejsze – prawo, czy etyka?</p> <p>Psychologia kliniczna</p> <p>Trening praktycznych umiejętności komunikacji.</p> <p>Historia medycyny</p> <p>Historia chirurgii</p> <p>Inne</p>
<p>Formy i metody dydaktyczne</p>	<p>Deontologia</p> <p>Metody problemowe (wykład)</p> <p>Etyka lekarska</p> <p>Metody aktywizujące (analiza przypadków, dyskusja)</p> <p>Psychologia kliniczna</p> <p>Metody problemowe (wykład konwersatoryjny),</p> <p>Metody aktywizujące (metoda przypadków, metoda sytuacyjna, gry dydaktyczne, seminarium, dyskusja dydaktyczna),</p> <p>Metody eksponujące (film, ekspozycja, pokaz),</p> <p>Metody programowane (z wykorzystaniem komputera),</p> <p>Metody praktyczne (pokaz, ćwiczenia, symulacja).</p> <p>Historia medycyny</p> <p>Metody problemowe (wykład konwersatoryjny)</p> <p>Metody aktywizujące (dyskusje, analiza przypadków, prezentacje wybranych zagadnień przez studentów, gry dydaktyczne)</p> <p>Metody eksponujące (filmy, prezentacja zabytkowych książek i czasopism)</p>
<p>Forma i warunki zaliczenia</p>	<p>Deontologia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obecność na wykładach. 2. Zaliczenie części „Deontologia” pisemnego testu końcowego (5 pytań jednokrotnego wyboru, trzeba prawidłowo odpowiedzieć na co najmniej 60%). <p>Etyka lekarska</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obecność na wszystkich zajęciach. 2. Udział w przeprowadzanej na ćwiczeniach lub seminariach analizie przypadku. 3. Zaliczenie części „Etyka lekarska” pisemnego testu końcowego (5 pytań jednokrotnego wyboru, trzeba prawidłowo odpowiedzieć na co najmniej 60%). <p>Psychologia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obecność na wykładach, seminariach i ćwiczeniach. 2. Aktywność własna w trakcie zajęć ćwiczeniowych. 3. Zaliczenie części „Psychologia kliniczna” pisemnego testu końcowego (10 pytań jednokrotnego wyboru, trzeba prawidłowo odpowiedzieć na co najmniej 60%). <p>Historia medycyny</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Obecność na wszystkich zajęciach.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Opracowanie i przedstawienie na seminariach lub ćwiczeniach wybranego zagadnienia. 3. Zaliczenie części „Historia medycyny” pisemnego testu końcowego (10 pytań jednokrotnego wyboru, trzeba prawidłowo odpowiedzieć na co najmniej 60%).
Literatura podstawowa	<p>Deontologia i etyka lekarska</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Brzeziński T., Etyka lekarska. PZWL, Warszawa 2015. 2. Halasz J., Basińska K. (red.), Etyka w medycynie wczoraj i dziś. IMPULS, Kraków 2013. <p>Psychologia kliniczna</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mojs E., Stelcer B., Skommer M. (red.) Elementy psychologii ogólnej i klinicznej. Wydawnictwo UMP, Poznań 2011. 2. Gordon T., Pacjent jako partner. Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1999. 3. Brammer W.: Kontakty służące pomaganiu. Wyd PTP. Warszawa 1983. <p>Historia medycyny –</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gajda Z., Do historii medycyny wprowadzenie. WAM, Kraków 2011, 2. Skalski J., Medycyna w Polsce od czasów najdawniejszych do upadku I Rzeczypospolitej. Zarys. PZWL, Warszawa 2015.
Literatura uzupełniająca	<p>Deontologia i etyka lekarska</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. http://www.mp.pl/etyka/podstawy_etyki_lekarskiej/29470,kodeks-etyki-lekarskiej <p>Psychologia kliniczna</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Barański J., Waszyński E., Steciwko A. (red.), Komunikowanie się lekarza z pacjentem, Astrum, Wrocław 2000. 2. Hebanowski M., Kliszcz J., Trzeciak B., Poradnik komunikowania się lekarza z pacjentem PZWL, Warszawa, 1999. 3. Mayerscough P., Ford M., Jak rozmawiać z pacjentem, GWP, Gdańsk, 2001. <p>Historia medycyny</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lyons A.S. et al., Ilustrowana historia medycyny. Warszawa 1996.

Numer efektu kształcenia	Efekty kształcenia	Odniesienie do kierunkowych efektów kształcenia
Deontologia		
E.W1	Rozumie funkcjonowanie instytucji medycznych oraz społeczną rolę lekarza	D.W6
E.W2	Zna i rozumie główne pojęcia, teorie, zasady i reguły etyczne służące jako ogólne ramy właściwego interpretowania i analizowania zagadnień moralno-medycznych	D.W13
E.W3	Zna zasady altruizmu i odpowiedzialności klinicznej i ma świadomość zasad funkcjonowania zespołu terapeutycznego	D.W14
Etyka		
E.W4	Zna i rozumie główne pojęcia, teorie, zasady i reguły etyczne służące jako ogólne ramy właściwego interpretowania i analizowania zagadnień moralno-medycznych	D.W13
E.W5	Zna zasady altruizmu i odpowiedzialności klinicznej i ma świadomość zasad funkcjonowania zespołu terapeutycznego	D.W14
E.U1	Buduje atmosferę zaufania podczas całego procesu leczenia	D.U4
E.U2	Przestrzega wzorców etycznych w działaniach zawodowych	D.U12
E.U3	Posiada zdolność rozpoznawania etycznych wymiarów decyzji medycznych i odróżniania aspektów faktycznych od normatywnych;	D.U13
Historia medycyny		
E.W6	Rozumie kulturowe, etniczne i narodowe uwarunkowania zachowań ludzkich	D.W16
E.W7	Zna historię początków medycyny, medycynę ludów pierwotnych oraz najdawniejszych cywilizacji, a także charakterystyczne cechy	D.W17

	medycyny średniowiecznej	
E.W8	Zna cechy medycyny nowożytnej i jej najważniejsze odkrycia	D.W18
E.W9	Zna proces kształtowania się nowych dyscyplin medycznych oraz osiągnięcia czołowych przedstawicieli medycyny polskiej i światowej	D.W19
E.U4	Uwzględnia w procesie postępowania terapeutycznego subiektywne potrzeby i oczekiwania pacjenta wynikające z uwarunkowań społeczno-kulturowych	D.U1
Psychologia kliniczna		
E.W9	Zna psychologiczne uwarunkowania kontaktu z pacjentem, style komunikowania oraz bariery w komunikowaniu i wiedzę tą wykorzystuje w prowadzeniu praktyki zawodowej.	K_W10
E.U5	Rozpoznaje bariery w komunikowaniu z osobami zdrowymi, chorymi, ich rodzinami oraz pracownikami zespołu terapeutycznego i ochrony zdrowia.	K_U01
E.U6	Rozumie psychologiczne uwarunkowania kontaktu z pacjentem.	K_U01
E.U7	Stosuje dostosowane do kontekstu sytuacyjnego i profilu pacjenta style	K_U01
E.U8	i strategię komunikowania.	K_U02
E.U9	Potrafi komunikować się w zespole wielodyscyplinarnym w celu zapewnienia ciągłości opieki nad pacjentem.	K_U03
E.U10	Wykazuje podstawowe umiejętności tworzenia skutecznych przekazów edukacyjnych	K_U04
E.K1	Posiada świadomość własnych ograniczeń i wie, kiedy zwrócić się do innych specjalistów.	K_K01
E.K2	Potrafi taktownie i skutecznie zasugerować pacjentowi potrzebę konsultacji psychologicznej.	K_K02
E.K3	Zna, rozumie i przestrzega zasad etycznych określonych dla zawodu lekarza.	K_K04
E.K4	Stawia dobro pacjenta oraz grup społecznych na pierwszym miejscu i okazuje szacunek wobec pacjenta (klienta) i grup społecznych.	K_K05
Nakład pracy studenta		Liczba godzin
Deontologia – Przygotowanie do testu końcowego		10
Etyka lekarska – Przygotowanie do seminariów i ćwiczeń oraz testu końcowego		15
Psychologia kliniczna - Przygotowanie do seminariów i ćwiczeń oraz testu końcowego		35+45+15 (95)
Historia medycyny – Przygotowanie do seminariów i ćwiczeń oraz testu końcowego		30
Data opracowania sylabusu: 20.7.2017		Osoba przygotowująca sylabus: dr hab. Anita Magowska prof. UM

15. Szczegółowa organizacja zajęć:

WYKŁADY

Dzień tygodnia	Daty w których odbywają się wykłady	Godzina	Sala
Środa	Deontologia 21, 28 II i 7 III; Etyka lekarska 14, 21 i 28 III, Psychologia kliniczna 4, 11, 18 i 25 IV, Historia medycyny 9, 16, 23 i 30 V 2018	8.00 – 10.30 8.00 – 10.30 8.30-11.00 8.00-10.30	Coll. Anatomicum, Sala Rózyckiego j.w. CBM, sala E101 Coll. Anatomicum, Sala Rózyckiego

SEMINARIA

Grupa	Dni tygodnia	Daty	Godziny w których odbywają się zajęcia seminaryjne	Nr Sali	Jednostka przeprowadzająca zajęcia
1	2	3	4	5	6
GRUPA 1	Poniedziałek	Historia 26 III Psychologia 9 IV	16.00-19.00 16.00-18.15	rezerwacja dziekanatu E101	Katedra i Zakład Historii Nauk Med. Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
	Wtorek	Etyka 27 III	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHM

		Etyka 10 IV Historia 10 IV	16.00-17.30 17.30-19.00		
	Środa	Psychologia 28 III	16.00-19.00	E101	Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
	Czwartek				
	Piątek	Historia 6 IV	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
GRUPA 2	Poniedziałek	Historia 12 III Psychologia 19 III	16.00-19.00 16.00-18.15	rezerwacja dziekanatu E101	KiZHNM Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
	Wtorek	Etyka 13 III Etyka 20 III Historia 20 III	16.00-19.00 16.00-17.30 17.30-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
	Środa	Psychologia 21 III	16.00-19.00	E101	Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
	Czwartek				
	Piątek	Historia 16 III	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
GRUPA 3	Poniedziałek	Historia 26 III Psychologia 9 IV	16.00-19.00 16.00-18.15	rezerwacja dziekanatu rezerwacja dziekanatu w CBM	KiZHNM Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
	Wtorek	Etyka 27 III Etyka 10 IV Historia 10 IV	16.00-19.00 16.00-17.30 17.30-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
	Środa	Psychologia 28 III	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu w CBM	Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
	Czwartek				
	Piątek	Historia 6 IV	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
GRUPA 4	Poniedziałek	Historia 12 III Psychologia 19 III	16.00-19.00 16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu rezerwacja dziekanatu w CBM	KiZHNM Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
	Wtorek	Etyka 13 III Etyka 20 III Historia 20 III	16.00-19.00 16.00-17.30 17.30-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
	Środa	Psychologia 21 III	16.00-18.15	rezerwacja dziekanatu CBM	Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
	Czwartek				
	Piątek	Historia 16 III	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
GRUPA 5	Poniedziałek	Historia 7 V Psychologia 14 V	16.00-19.00 16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu E101	KiZHNM Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
	Wtorek	Etyka 8 V Etyka 15 V Historia 15 V	16.00-19.00 16.00-17.30 17.30-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
	Środa	Psychologia 16 V	16.00-18.15	E101	Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
	Czwartek				
	Piątek	Historia 11 V	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
GRUPA 6	Poniedziałek	Historia 21 V Psychologia 28 V Psychologia 4 VI	16.00-19.00 16.00-19.00 16.00-18.15	rezerwacja dziekanatu E101 E101	KiZHNM Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
	Wtorek	Etyka 22 V Etyka 5 VI Historia 5 VI	16.00-19.00 16.00-17.30 17.30-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
	Środa				
	Czwartek				
	Piątek	Historia 25 V	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
GRUPA 7	Poniedziałek	Historia 21 V Psychologia 28 V Psychologia 4 VI	16.00-19.00 16.00-19.00 16.00-18.15	rezerwacja dziekanatu rezerwacja dziekanatu w CBM rezerwacja dziekanatu w CBM	KiZHNM Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
	Wtorek	Etyka 22 V Etyka 5 VI Historia 5 VI	16.00-19.00 16.00-17.30 17.30-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
	Środa				
	Czwartek				
	Piątek	Historia 25 V	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
GRUPA 8	Poniedziałek	Historia 7 V Psychologia 14 V	16.00-19.00 16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu rezerwacja dziekanatu w CBM	KiZHNM Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
	Wtorek	Etyka 8 V Etyka 15 V Historia 15 V	16.00-19.00 16.00-17.30 17.30-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
	Środa	Psychologia 16 v	16.00-18.15	rezerwacja dziekanatu w CBM	Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej

	Czwartek				
	Piątek	Historia 11 V	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
GRUPA 9	Poniedziałek	Historia 16 IV Psychologia 23 IV	16.00-19.00 16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu E101	KiZHNM
	Wtorek	Etyka 17 IV Etyka 24 IV Historia 24 IV	16.00-19.00 16.00-17.30 17.30-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
	Środa	Psychologia 25 IV	16.00-18.15	E101	
	Czwartek				
	Piątek	Historia 20 IV	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
GRUPA 10	Poniedziałek	Historia 11 VI Psychologia 18 VI	16.00-19.00 16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu E101	KiZHNM Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
	Wtorek	Etyka 12 VI Etyka 19 VI Historia 19 VI	16.00-19.00 16.00-17.30 17.30-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
	Środa	Psychologia 20 VI	16.00-18.15	E101	Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
	Czwartek				
	Piątek	Historia 15 VI	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
GRUPA 11	Poniedziałek	Historia 16 IV Psychologia 23 IV	16.00-19.00 16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu rezerwacja dziekanatu w CBM	KiZHNM
	Wtorek	Etyka 17 IV Etyka 24 IV Historia 24 IV	16.00-19.00 16.00-17.30 17.30-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
	Środa	Psychologia 25 IV	16.00-18.15	rezerwacja dziekanatu w CBM	Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
	Czwartek				
	Piątek	Historia 20 IV	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
GRUPA 12	Poniedziałek	Historia 11 VI Psychologia 18 VI	16.00-19.00 16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu rezerwacja dziekanatu w CBM	KiZHNM Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
	Wtorek	Etyka 12 VI Etyka 19 VI Historia 19 VI	16.00-19.00 16.00-17.30 17.30-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
	Środa	Psychologia 20 VI	16.00-18.15	rezerwacja dziekanatu w CBM	Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
	Czwartek				
	Piątek	Historia 15 VI	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM

ĆWICZENIA

Grupa	Podgrupy	Dni tygodnia	Daty	Godziny w których odbywają się ćwiczenia	Nazwa, nr sali	Jednostka przeprowadzająca zajęcia
Grupa 1		Poniedziałek				
		Wtorek				
		Środa	Historia (5h) 4 IV Psychologia 11 IV	16.00-19.45 16.00-19.45 przerwa 17.45-18.00	rezerwacja dziekanatu E101/ Rezerwacja Dziekanatu WL I w CBM	KiZHNM Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
		Czwartek	Etyka 5 IV	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
		Piątek				
Grupa 2		Poniedziałek				
		Wtorek				
		Środa	Historia 14 III	16.00-19.45	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
		Czwartek	Etyka 15 III	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
		Piątek	Psychologia 23 III	16.00-19.45 przerwa 17.45-18.00	E101/ Rezerwacja Dziekanatu WL I w CBM	Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
Grupa 3		Poniedziałek				
		Wtorek				
		Środa	Historia 4 IV Psychologia 11 IV	16.00-19.45 16.00-19.45 przerwa 17.45-18.00	rezerwacja dziekanatu Rezerwacja Dziekanatu WL I w CBM / Rezerwacja Dziekanatu WL I w CBM	KiZHNM Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
		Czwartek	Etyka 5 IV	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
		Piątek				
Grupa 4		Poniedziałek				

		Wtorek				
		Środa	Historia 14 III	16.00-19.45	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
		Czwartek	Etyka 22 III	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
		Piątek	Psychologia 23 III	16.00-19.45 przerwa 17.45-18.00	Rezerwacja Dziekanatu WL I w CBM / Rezerwacja Dziekanatu WL I w CBM	Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
Grupa 5		Poniedziałek				
		Wtorek				
		Środa	Historia 9 V	16.00-19.45	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
		Czwartek	Psychologia 17 V	16.00-19.45 przerwa 17.45-18.00	E101/ Rezerwacja Dziekanatu WL I w CBM	Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
		Piątek	Etyka 18 V	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
Grupa 6		Poniedziałek				
		Wtorek				
		Środa	Historia 23 V Psychologia 6VI	16.00-19.45 16.00-19.45 przerwa 17.45-18.00	rezerwacja dziekanatu E101/ Rezerwacja Dziekanatu WL I w CBM	KiZHNM Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
		Czwartek	Etyka 24 V	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
		Piątek				
Grupa 7		Poniedziałek				
		Wtorek				
		Środa	Historia 23 V Psychologia 6 VI	16.00-19.45 16.00-19.45 przerwa 17.45-18.00	rezerwacja dziekanatu Rezerwacja Dziekanatu WL I w CBM / Rezerwacja Dziekanatu WL I w CBM	KiZHNM Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
		Czwartek	Etyka 7 VI	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
		Piątek				
Grupa 8		Poniedziałek				
		Wtorek				
		Środa	Historia 9 V	16.00-19.45	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
		Czwartek	Etyka 10 V Psychologia 17 V	16.00-19.00 16.00-19.45 przerwa 17.45-18.00	rezerwacja dziekanatu Rezerwacja Dziekanatu WL I w CBM / Rezerwacja Dziekanatu WL I w CBM	KiZHNM Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
		Piątek				
Grupa 9		Poniedziałek				
		Wtorek				
		Środa	Historia 18 IV	16.00-19.45	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
		Czwartek	Etyka 19 IV	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
		Piątek	Psychologia 27 IV	16.00-19.45 przerwa 17.45-18.00	E101/ Rezerwacja Dziekanatu WL I w CBM	Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
Grupa 10		Poniedziałek				
		Wtorek				
		Środa	Historia 13 VI	16.00-19.45	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
		Czwartek	Etyka 14 VI	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
		Piątek	Psychologia 22 VI	16.00-19.45 przerwa 17.45-18.00	E101/ Rezerwacja Dziekanatu WL I w CBM	Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
Grupa 11		Poniedziałek				
		Wtorek				
		Środa	Historia 18 IV	16.00-19.45	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
		Czwartek	Etyka 26 IV	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
		Piątek	Psychologia 27 IV	16.00-19.45 przerwa 17.45-18.00	Rezerwacja Dziekanatu WL I w CBM / Rezerwacja Dziekanatu WL I w CBM	Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej
Grupa 12		Poniedziałek				
		Wtorek				
		Środa	Historia 13 VI	16.00-19.45	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
		Czwartek	Etyka 21 VI	16.00-19.00	rezerwacja dziekanatu	KiZHNM
		Piątek	Psychologia 22 VI	16.00-19.45 przerwa 17.45-18.00	Rezerwacja Dziekanatu WL I w CBM / Rezerwacja Dziekanatu	Katedra i Zakład Psychologii Klinicznej

					WL I w CBM	
--	--	--	--	--	------------	--

16. Podpis osób odpowiedzialnych za nauczanie przedmiotu (modułu) lub koordynatora

17. Podpisy osób współodpowiedzialnych za nauczanie przedmiotu (w przypadku przedmiotów koordynowanych)

UWAGA ; wszystkie tabele i ramki można powiększyć w zależności od potrzeb,